

Европска унија је највећи добитник косовских царина Србији, а унутар ЕУ, највише је профитирала Немачка и уз њу Грчка, показују подаци Агенције за статистику Косова, које је анализирао Данас.

Од јануара до априла ове године у поређењу са истим периодом прошле, српски пласман робе на Косово смањен је за 132,2 милиона евра. У истом периоду, извоз ЕУ на Косово скочио је за 120,6 милиона евра, док су само немачке фирме повећале своју продају на КиМ за 25,14 милиона евра.

Од највећег извозника на Косово прошле године Србија је ове године због такси од 100 одсто на увоз српске робе које су приштинске власти увеле половином новембра 2018. пала на дно листе. Лидерску позицију региону ЦЕФТА преузела је тако ЕУ.

Само за годину дана извоз Србије на Косово пао је са 37 милиона евра из априла 2018. на 0,64 милиона евра колико је био априла ове године. У исто време док је косовски увоз из Србије на месечном нивоу пао за 36,4 милиона евра, увоз из земаља чланица ЕУ порастао је за чак 40 милиона евра, са 115 милиона у априлу 2018. на 156,3 милиона евра колико је био у априлу ове године. Увоз Косова из БиХ априла прошле године вредео је 6,6 милиона евра, да би овог пао на тек 71.000 евра.

Драматичан пад извоза Србије и БиХ на Косово, од 88 односно 83 одсто, резултат је пре свега уведених такси. Упркос међународним притисцима на Косово да их укине, таксе су и даље на снази, и док је Србија изгубила тржиште од 400 милиона евра годишње, Косово се на прву лопту снашло, односно пронашло алтернативу у ЕУ, која је овде главни профитер. Наиме, у минусу су и српски извозници, али и грађани Косова којима су локални произвођачи подигли цене, неки чак и превентивно.

Главни добитник од увођења такси пре свих је ЕУ. За прва четири месеца ове године, ЕУ је укупно извезла 516,8 милиона евра робе, као што је већ поменуто, чак 120 милиона евра више него у истом периоду прошле. Ако ово буде просек и у наставку године, Косово ће у 2019. забележити увоз из ЕУ за 360 милиона евра већи него годину дана раније. У исто време, оваквим темпом и без укидања такси Србија ће бити на губитку који је близу 400 милиона евра. Србија је од јануара до краја априла ове године извезла на Косово робе у вредности од свега 2,4 милиона евра – пад од 132 милиона евра.

Поред Србије, највише је изгубила наравно Босна, којој су такође уведене таксе, а којој је извоз пао за 19,2 милиона евра у прва четири месеца.

Највећи профитери овакве ситуације су ЕУ као целина – 120,6 милиона евра, Турска 29,6 милиона евра у плусу, Грчка 27 милиона евра, Немачка 25 милиона, Македонија 24,7 милиона, Албанија 24,5 и Словенија 22,5 милиона евра.

Међутим, иако делује да је Грчка за два милиона боље прошла од Немачке, чињеница је да су царине Немачкој више помогле јер су јој промениле тренд извоза. Наиме, у прва четири месеца 2018. године, док царине још нису биле на снази, Немачка је имала пад од 4,8 милиона евра у извозу на Косово у поређењу са истим периодом 2017, а сада, после царина, има раст од 25 милиона, док је Грчка и онда била у плусу од 1,8 милиона евра.

Раст увоза Косова из ЕУ је ранијих година ишао постепено, 2017. у односу на 2016. извоз је порастао за три, наредне године за готово седам милиона да би априла 2019. у односу на април 2018, односно пре и после увођења такси Србији и БиХ, увоз порастао за чак 40 милиона евра, показују подаци косовске Агенције за статистику.

Гледано процентуално, многе земље ЕУ су драстично повећале свој извоз на КиМ: Словенија и Мађарска скоро 100 одсто, Грчка 70 одсто, Бугарска 61, Хрватска 54 одсто. Читава Европска унија је у просеку дигла свој извоз на Косово за 30 процената, а Немачка, пошто је и иначе много робе продавала на КиМ за 24 одсто. Албанија је дигла извоз за 59 одсто, а Македонија за 56.

Занимљиво је да је осим Србије и БиХ, Косово имало и велики пад увоза из Румуније – 8,2 милиона евра, што се не може објаснити таксама.

Главни и одговорни уредник приштинског дневног листа Зери Лавдим Хамиди каже за Данас да готово више нема робе из Србије и Босне на Косову.

– Робу коју смо увозили из Србије и Босне заменила је роба из околних земаља, Македоније и Албаније, али и земаља ЕУ Немачке, Италије, Грчке. Редукција увоза из Србије и Босне није имала утицаја на косовски буџет јер је замена за ту робу стигла одмах са других тржишта – истиче Хамиди.

Увођење такси на робу из Србије је политичка одлука која је настала, тврди Хамиди, као реакција на нападе Србије на Косово, у смислу спречавања уласка Косова у Интерпол.

– Мислим да ће ове мере остати на снази још неко време, јер премијер Харадинај не жели да их укине упркос међународном притиску. Уколико се и деси да таксе буду укинуте у кратком периоду, за Србију ће бити готово немогуће да се врати на косовско тржиште јер је роба из Србије већ замењена неком другом, а и купци на Косову одбијају да купују српску робу управо због приступа који београдски званичници имају према Косову – напомиње наш саговорник.

Упркос томе што је ова мера политичка, како каже, осећају се и економски ефекти. Лавдим Хамиди напомиње да су таксе утицале на повећање цена робе на Косову, јер су локални произвођачи одмах неодговорно реаговали и подигли цене хране.

– Према подацима косовске Агенције за статистику, просечна цена робе маја ове године је за 3,4 одсто виша него маја прошле године. Највише су поскупели хлеб и житарице, и то они који су увезени пре увођења такси, у просеку за 12,9 одсто, али и месо које је скупље за пет одсто – истиче Лавдим Хамиди.

Генерални секретар Коморског инвестиционог форума Западног Балкана Сафет Герххаилу каже за Данас да је од почетка био против таквих мера, јер је то била

политичка мера, политичка платформа настала пред изборе која је директно погађала становнике Косова.

– Осим тога, утицала је на погоршање односа у региону а мислим да је време да се одрекнемо популизма, престанемо да гледамо у прошлост и окренемо се будућности. У том смислу, не могу да оправдам таксе поготово што су погођени грађани Косова и поготово због тога што је све урађено без јасне анализе и стратегије како изаћи из тог стања – истиче Герххаилу. Све то погађа народ Косова, како каже, и представља корак назад у интеграцијама.

Економиста Драгован Милићевић каже да увођење такси и не може да има утицај на косовски буџет јер је та мера чисто политичка, а не економска.

„Ту нема ефекта, јер је то политичка мера, а не економска и зато је тако и не треба гледати. Робе и из Србије и даље има на Косову. Каквим каналима тамо стиже, то не знам, али је има“, истиче Милићевић за Данас.

(Данас)